

prima instanță: A.Pleşca
(Judecătoria Bender)
instanța de apel: V.Pruteanu, L.Popova, A.Gavrilița
(Curtea de Apel Chișinău)

dosarul nr.2ra-1880/16

DECIZIE

12 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul: Iulia Sîrcu

Judecătorii : Valentina Clevadî, Ion Druță, Maria Ghervas, Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de către Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova împotriva Olgăi Melnicenco și Dzis Oleg privind recunoașterea nulității certificatelor de căsătorie,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de către Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Bender din 07 iulie 2015,

c o n s t a t ă:

La 06 iunie 2015 Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Olgăi Melnicenco și Dzis Oleg solicitând anularea certificatelor de căsătorie seria CS-V nr. 1162087 din 05.06.2013 și seria CS-V nr. 1162422 din 18.06.2013 eliberate de Serviciul Stare Civilă și seria CS-V nr.1160067 eliberat de Oficiul Stare Civilă Varnița în temeiul copiei actului de căsătorie întocmit de entitatea transnistreană OSC Tiraspol la 27.04.2013, pe numele lui Dzis Oleg și Melnicenco Olga sub nr.312.

A indicat că la cererea soților Melnicenco Olga și Dzis Oleg, Serviciul Stare Civilă a recunoscut faptul înregistrării căsătoriei acestora de către OSC Tiraspol, eliberând în acest sens duplicatele certificatelor de căsătorie în litigiu. Faptul juridic dat a fost recunoscut de către autoritățile moldovenești ținând cont de principiul protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului consfințite în Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale din 04 noiembrie 1950, ori destinația sistemului organelor de stare civilă ale Republicii Moldova este de a asigura înregistrarea tuturor faptelor juridice, asigurarea realizării drepturilor cetățenilor Republicii Moldova la nume, prenume, la identitate, întemeierea unei familii ș.a, prin soluționarea cererilor cetățenilor situați pe malul stâng al Nistrului și eliberarea duplicatelor în temeiul copiilor de act întocmite de instituțiile transnistrene. În context se recunosc căsătoriile încheiate pe teritoriul transnistrean, doar dacă a fost asigurată respectarea condițiilor de fond prevăzute de legislația Republicii Moldova pentru încheierea căsătoriei.

La momentul adresării Melnicenco Olga și Dzis Oleg pentru recunoașterea

faptului înregistrării căsătoriei lor, la 05 iunie 2013 Melnicenco Olga se afla în căsătorie cu cetățeanul Melnicenco Serghei, conform actului de căsătorie 636 din 06 august 2005 întocmit de OSC Tiraspol, căsătorie desfăcută ulterior în baza hotărârii Judecătoriai Bender nr. 2-453 din 12 noiembrie 2014, rămasă definitivă la 05 decembrie 2014.

OSC Varnița a întocmit act de divorț între aceștia sub nr. 20 la 24 ianuarie 2015. Astfel, la înregistrarea celei de a doua căsătorii, pârâta Melnicenco Olga a ignorat prevederile imperative ale art. 15 alin. (1) lit. a) Cod Familiei, care stabilesc expres imposibilitatea încheierii unei alte căsătorii, dacă una din persoane este deja căsătorită. Faptul dat nu a fost cunoscut la momentul recunoașterii căsătoriei încheiate între Melnicenco Olga și Dzis Oleg, fiind identificat de către funcționarii OSC Varnița la momentul solicitării de către Melnicenco Olga a duplicatului certificatului de căsătorie și verificării unor documente suplimentar prezentate.

Având în vedere că procedura de recunoaștere a faptelor juridice produse în regiunea transnistreană nu presupune întocmirea actelor de stare civilă ci doar eliberarea duplicatelor în temeiul copiilor actelor întocmite de instituțiile transnistrene, consideră că soluționarea problemei în cauză ține de competența instanței de judecată aflată sub jurisdicția Republicii Moldova.

Prin urmare indică Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova că este în imposibilitate de a examina recunoașterea nulității actului de căsătorie nr. 312 din 27 aprilie 2013 întocmit de Oficiul Stare Civilă din mun. Tiraspol pe numele pârâților și unica soluție este declararea nulității certificatelor eliberate de autoritățile de stare civilă ale Republicii Moldova și aplicarea prin analogie a prevederilor art. 62 al Legii nr. 100 din 26.04.2001 privind actele de stare civilă, actul care se referă la procedura de recunoaștere a nulității actelor de stare civilă.

Prin hotărârea Judecătoriai Bender din 07 iulie 2015 acțiunea a fost respinsă.

La 28 iulie 2015 Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova a depus apel, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2016 s-a respins apelul declarat de către Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova, fiind menținută hotărârea Judecătoriai Bender din 07 iulie 2015.

La 22 iunie 2016 Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova a depus cerere de repunere în termen a recursului invocând că a recepționat copia deciziei Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2016 la data de 25 mai 2016, drept dovadă fiind scrisoarea instanței de apel nr.19079-4 din 16 mai 2016.

La 22 iunie 2016 Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe și emiterea unei noi hotărîri de admitere integrală a acțiunii.

Recurentul, Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova, în motivarea recursului și-a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel pe care o consideră ilegală deoarece instanța a încălcat și a aplicat eronat normele de drept material și că a apreciat arbitrar probele administrate la actele pricinii.

Menționează că în lipsa unor reglementări legale speciale privind problema recunoașterii unor fapte cu valoare juridică produse în stînga Nistrului și, în special, a faptelor ce determină statutul juridic civil, starea civilă și modificările în datele de

identificare ale persoanelor, menționează că la prestarea serviciilor de stare civilă persoanelor domiciliat în localitățile din stînga Nistrului, în scopul apărării drepturilor și intereselor acestora, Serviciul Stare Civilă aplică legislația Republicii Moldova în condiții egale tuturor persoanelor aflate pe teritoriul țării și apreciază posibilitatea emiterii unor certificate pentru confirmarea faptelor respective.

Faptele produse inclusiv în localitățile din stînga Nistrului și înregistrate de către entitățile („oficiile de stare civilă”) din stînga Nistrului pot fi certificate/confirmate prin eliberarea certificatelor de modelul unic, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 757 din 04 iulie 2006 cu privire la aprobarea modelului unic al formularelor certificatelor de stare civilă, doar în condițiile în care în procesul de înregistrare a lor a fost respectată legislația Republicii Moldova.

La prestarea serviciilor de stare civilă locuitorilor din stînga Nistrului (de solicitare a eliberării certificatului de model unic), se procedează la verificarea circumstanțelor în care a avut loc producerea unor fapte de stare civilă (nașterea, căsătoria, decesul, schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui, stabilirea paternității în baza acordului comun al părinților, divorțul în baza acordului comun al soților), precum și se recurge la verificarea corespunderii cu normele legale ale Republicii Moldova a procedurilor aplicate în stînga Nistrului la înregistrarea acestor fapte.

Se mai indică în recurs că în astfel de situații, nu se procedează la o reînregistrare a actului de stare civilă. Respectiv, căsătoria care a avut loc în stînga Nistrului este reflectată prin copia actului de căsătorie emisă în stînga Nistrului, fără să existe un act de stare civilă întocmit de oficiile stare civilă existente (aprobat în structura Serviciului Stare Civilă). Copia actului de căsătorie emisă în stînga Nistrului se prezintă de persoana interesată la depunerea cererii de eliberare a unui certificat duplicat.

În condițiile în care la aprecierea modului de înregistrare a actului de stare civilă (în stînga Nistrului) nu se atestă probleme de nerespectare a legislației Republicii Moldova, Serviciul Stare Civilă și oficiile stare civilă pot confirma faptul respectiv prin eliberarea certificatului de stare civilă corespunzător, aplicînd pe copia actului de stare civilă emisă în stînga Nistrului mențiunea de eliberare a certificatului (conform pct. 248 al Instrucțiunii menționate supra), copia actului respectiv rămîne în fondul Serviciului Stare Civilă, întru probarea eliberării și datelor de evidență a certificatului eliberat.

Respectiv instanța de fond a interpretat în mod eronat legea, aplicînd nejustificat, prevederile legale privind modul de înregistrare a căsătoriei situației de eliberare a certificatelor de căsătorie pe numele intimaților (modului de eliberare a certificatelor în baza actului deja întocmit).

Prin urmare, organele de stare civilă constituționale nu au temei legal și nu pot întocmi un alt act de căsătorie, ci doar să aprecieze legalitatea procedurilor aplicate în stînga Nistrului în baza datelor înscrise în copia actului de căsătorie emisă în stînga Nistrului și drept rezultat să elibereze sau refuze în eliberarea unui certificat de stare civilă.

Astfel, prin eliberarea certificatelor de stare civilă supuse anulării este de precizat că nu a fost recunoscut divorțul judiciar pronunțat de structurile autoproclamate nistrene, întrucît copia actului de divorț nu a fost prezentată la analiza documentelor ce-au servit temei pentru eliberarea certificatelor și aprecierea

desfacerii căsătoriei nu s-a făcut la momentul eliberării certificatelor, iar vreun certificat de divorț în temeiul actului din stînga Nistrului de desfacere a căsătoriei nu a fost eliberat, fapt pentru care certificatele de căsătorie sunt apreciate că au fost eliberate neîntemeiat și nu se bazează pe o eventuală recunoaștere a divorțului pronunțat de structurile neconstituționale.

Divorțul în privința primei căsătorii a fost pronunțat judiciar de către instanța constituțională a Republicii Moldova (definitivă la 15.12.2014), după emiterea certificatelor supuse anulării (05.06.2013, 18.06.2013). Respectiv, necesitatea anulării certificatelor de căsătorie nu se datorează motivului nerecunoașterii sau nerecunoașterii divorțului transnistrean, ci înregistrării unei căsătorii în condițiile existenței impedimentului la căsătorie.

În conformitate cu art.434 alin.(1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei redactate.

La caz, instanța de recurs consideră că, recursul a fost depus în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și/sau hotărîrea primei instanțe.

Înaintînd acțiunea în judecată împotriva Olgăi Melnicenco și Dzis Oleg, Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova a solicitat anularea certificatelor de căsătorie seria CS-V nr. 1162087 din 05.06.2013 și seria CS-V nr. 1162422 din 18.06.2013 eliberate de Serviciul Stare Civilă și seria CS-V nr.1160067 eliberat de Oficiul Stare Civilă Varnița în temeiul copiei actului de căsătorie întocmit de entitatea transnistreană OSC Tiraspol la 27.04.2013, pe numele lui Dzis Oleg și Melnicenco Olga sub nr.312.

Fiind investită cu judecarea pricinii în fond, atît prima instanță cît și instanța de apel au ajuns la concluzia netemeiniciei acțiunii.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, soluția dată de instanța de apel este una corectă, fapt ce rezultă din determinarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele.

Materialele dosarului denotă faptul că Melnicenco Olga a înregistrat căsătoria cu Melnicenco Serghei la 06 august 2005 în OSC Tiraspol, actul de căsătorie nr.636, duplicatul certificatului de căsătorie fiind eliberat de către OSC Varnița la 24 iulie 2014, seria CS-V nr.1158105 (f.d. 9).

Căsătoria înregistrată între Melnicenco Olga și Melnicenco Serghei a fost desfăcută la 15 decembrie 2014, actul de divorț 453, trecut în registrul de stare civilă la OSC Varnița. Certificatul de divorț a fost eliberat Olgăi Melnicenco la 24 ianuarie 2015, iar lui Melnicenco Serghei la 28 ianuarie 2015, potrivit datelor din copia actului de divorț, nr.20 din 24 ianuarie 2015. (f.d. 7).

Tot actele cauzei atestă faptul că, Melnicenco Olga a desfăcut căsătoria pe

teritoriul autoproclamatei republici nistrene cu Melnicenco Serghei și a înregistrat pe teritoriul dat o altă căsătorie cu Dzis Oleg la 27 aprilie 2013, actul de căsătorie nr.312, în OSC Tiraspol.

La caz, Colegiul constată că, nefiind divorțată pe teritoriul Republicii Moldova cu cetățeanul Melnicenco Serghei, Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova înregistrează în registrul de stare civilă căsătoria între Melnicenco Olga și Dzis Oleg, eliberându-le la 18 iunie 2013, certificat de căsătorie. (f.d.23).

În conformitate cu prevederile art. 9 Codul familiei a Republicii Moldova, încheierea căsătoriei are loc la organele de stare civilă. Drepturile și obligațiile juridice ale soților iau naștere din ziua înregistrării căsătoriei la organele de stare civilă.

Totodată, în conformitate cu prevederile art. 10 Codul familiei a Republicii Moldova, declarația de căsătorie se depune personal de cetățenii care doresc să se căsătorească la organul de stare civilă în a cărui rază teritorială se află domiciliul unuia dintre ei sau al părinților unuia dintre ei. În declarația de căsătorie, viitorii soți trebuie să indice că nu există nici un impediment legal la căsătorie. Depunerea declarației de căsătorie și înregistrarea căsătoriei au loc în modul stabilit pentru înregistrarea de stat a actelor de stare civilă.

Iar, prevederile art. 15 Codul familiei a Republicii Moldova stipulează că, nu se admite încheierea căsătoriei între persoane dintre care cel puțin una este deja căsătorită. Orice persoană poate face opunere la căsătorie, dacă există un impediment legal ori dacă nu sînt îndeplinite alte cerințe ale legii, expunîndu-și în scris motivele și anexînd dovezile invocate. Organul de stare civilă este obligat să verifice opunerile și, dacă acestea se confirmă, să refuze încheierea căsătoriei.

Prin prisma prevederilor legale citate supra, instanța de recurs reține că, căsătoria înregistrată între Melnicenco Olga și Dzis Oleg este lovită de nulitate absolută, dat fiind că a fost încheiată între persoane dintre care cel puțin una era deja căsătorită, contrar prevederilor art.15 Codul Familiei a Republicii Moldova.

Mai mult ca atît, Melnicenco Olga în registrele de stare civilă a Republicii Moldova avea înregistrată căsătorie cu două persoane unul dintre care este Melnicenco Serghei iar altul este Dzis Oleg și respectiv deținea două certificate de căsătorie, eliberate de către Serviciul Stare civilă a Republicii Moldova.

Or, în conformitate cu prevederile art. 62 din Legea nr.100-XV din 26 aprilie 2010 privind actele de stare civilă, anularea și recunoașterea nulității actelor de stare civilă are loc dacă, a) întocmirea actului de stare civilă a fost neîntemeiată sau a fost făcută pe bază de acte false; b) există actul reconstituit și este identificat actul primar, întocmite ca urmare a înregistrării aceluiași fapt; c) sînt identificate două acte de stare civilă (acte repetate), care au fost întocmite ca urmare a înregistrării aceluiași fapt (naștere, deces, divorț). Actul de stare civilă întocmit neîntemeiat sau pe bază de acte false urmează a fi anulat sau recunoscut nul prin hotărîre judecătorească, iar cel reconstituit sau repetat se anulează prin decizia oficiului stare civilă de la domiciliul solicitantului.

Pot cere anularea sau recunoașterea nulității actelor de stare civilă persoanele interesate, oficiile stare civilă sau Serviciul Stare Civilă care au identificat necesitatea de anulare sau de recunoaștere a nulității actului respectiv.

Instanța de recurs menționează că în speța dată Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova nu a solicitat instanței de judecată anularea și recunoașterea

nulității actului de căsătorie care a fost introdus neîntemeiat în registrul de stare civilă a Republicii Moldova la 18 iunie 2013, sub nr.312, între Dzis Oleg și Melnicenco Olga, dar a solicitat recunoașterea nulității certificatelor de căsătorie emise în baza acestui act.

Potrivit art.3 al Legii nr.100 din 26 aprilie 2010 privind actele de stare civilă, se menționează că actele de stare civilă sunt înscrisuri autentice de stat, prin care se confirmă faptele și evenimentele ce influențează apariția, modificarea sau încetarea drepturilor și obligațiilor persoanelor și se caracterizează statutul de drept al acestora. Sunt recunoscute valabile numai actele de stare civilă înregistrate la organele de stare civilă.

Astfel, s-a stabilit că Melnicenco Olga domiciliată pe teritoriul autoproclamatei republici nistrene a desfăcut căsătoria cu Melnicenco Serghei în instanța de judecată a autoproclamatei republici nistrene și că, Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova a recunoscut un act emis de autoritățile autoproclamatei republici nistrene, astfel în baza actului de divorț emis de regiunea nistreană, a înregistrat căsătoria între Melnicenco Olga cu Dzis Oleg.

Organele competente ale Republicii Moldova nu sînt în drept să recunoască hotărîri emise de autoritățile neconstituționale, cu excepția actelor de stare civilă transnistrene, privind nașterea, decesul, căsătoria, constatarea paternității, care deja au fost recunoscute de autoritățile Republicii Moldova, fapt care se manifestă prin eliberarea în baza actelor de stare civilă transnistrene, a certificatelor de stare civilă de modelul stabilit al Republicii Moldova.

Prin urmare, în circumstanțele expuse nu se pot reține ca întemeiate argumentele recurentului precum că atît instanța de apel cît și prima instanță ar fi pronunțat o soluție greșită pe motiv că nu a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii în fond și că a dat o aplicare eronată normelor de drept material.

În conformitate cu art. 121 Codul de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

La caz, recurentul nu a prezentat în cadrul examinării pricinii în instanța de apel și prima instanță probe concludente, pertinente întru susținerea pretențiilor invocate.

Mai mult ca atît, indică instanța de recurs că la materialele dosarului nu au fost anexate actele contestate în original sau în copie autentificată în modul stabilit de lege.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră, că instanțele de judecată corect au respins acțiunea ca neîntemeiată, deoarece în conformitate cu art. 118 Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și al obiecțiilor sale.

În plus, raportînd la actele cauzei, motivele invocate în cererea de recurs și coroborînd temeiurile indicate cu prevederile art.432 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că argumentele aduse în susținerea cererii de recurs nu își găsesc încadrare în prevederile legale.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că decizia instanței de apel este legală și întemeiată, corespunde circumstanțelor de fapt stabilite prin probele administrate și raportate la legea materială, iar argumentele invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se respinge recursul declarat de Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 20 ianuarie 2016 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Serviciul Stare Civilă a Republicii Moldova împotriva Olgăi Melnicenco și Dzis Oleg privind recunoașterea nulității certificatelor de căsătorie.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Valentina Clevadi

Ion Druță

Maria Ghervas

Iurie Bejenaru